

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi
poli in velja za celo leto 3 gld., za pol
leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne ver-
stice, če se natisne enkrat 10 kr., dvakrat
14 kr., trikrat 18 kr.

Dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Štev. 20. V Mariboru 20. oktobra 1875. Letnik III.

„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“

(Poročilo o 2. občnem zboru 5. oktobra v Celji.)

Leto za letom se shajajo učitelji v razne shode, ne mine mesec, da ne bi bilo tu ali tam učiteljskega zbora. Radi tega bi marsikdo utegnil reči, da je teh zborov uže od več, ali da imajo učitelji uže preveč denarja, da morejo k tolikim zborom potovati. — Marsikdo, nepoznajoč razmere, utegnil bi torej tudi reči, da morda tudi poslednjega zbora ne bi bilo treba. — Drugačega mnenja so pač slovensko-štajerski učitelji, zlasti udje „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“ Ne samo to, da je treba, da se vsaj nekaj odličnejših in pogumnejših učiteljev iz velikega slovenskega Štajerja enkrat v letu zbere v večji posve-tovalni zbor, ampak tudi pravila omenjenega društva terjajo vsaj en občni zbor v letu. Radi tega smo se sešli v središči sloven-skega Štajerja, v prelepem Celji, v mesticu, katero dozda še menda ni videlo v svojem obzidji tolikega števila narodnih učiteljev. Sešlo se je bilo nad 70 učiteljev, skoro vsi iz raznih krajev slovenskega Štajerja, od Mure, Drave, Save in Savinje, iz prijaznih Slovenskih goric in izpod Pohorskih planin. Bili so pa tudi učitelji iz Kranjskega (4), iz Koroškega (2) in iz Primorskega (1) navzoči; bili so torej vse slovenske dežele za-stopane.

Zbor je pričel ob 9. uri društveni predsednik g. Lapajne v navzočnosti vladnega zastopnika, mestnega tajnika, g. Huta.

G. Lapajne je navzoče blizo tako-le nagovoril:

Slavna gospoda! Dragi sobratje!

Ne navada, dandanes uže občna, marveč živa potreba nas naganja, da se učitelji zbiramo v večkratne shode in pogovore. Ta živa potreba je v večji izomiki, katere nam je kot omiko-valcem mladega in starega naroda pred vsim treba. Slovensko-štajerski učitelji se do novejših časov niso zbirali v lastne večje

 Denašnji list ima podkladke za prilogo.

shode, niso imeli niti lastnega društva, niti lastnega svojega organa. Dobro prevdarši pa, da oni odgojujejo mladino čvrstega in mnogobrojnega slovensko-štajerskega ljudstva, koje šteje do 400.000 duš, da oni sami precejšnje število reprezentujejo, osnovali so zavoljo posebnih razmer, posebnega jezika in šeg tudi lastno društvo, t. j. „Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“, ki danes uže svoj drugi občni zbor obhaja. Naše delovanje dosedaj ni popolnem neznano čč. gg. društvenikom in gg. gostom. O vsem, kar smo storili, poročal je naš organ in o vsem, česar nismo storili, molčal je. Sicer pa spričuje naš list „Slovenski učitelj“ sam, kako se je odbor tudi v tej zadevi trudil. Čeravno odbor ni prevzel odgovornosti gledé uredovanja lista, vendar more občni zbor tudi v zadevi lista svoje želje izreči in po mogočnosti se bo na nje oziralo.

Odbor, zlasti predsednik je imel v minulem letu veliko neprilik radi društva samega in radi društvenega lista. Teh neprilik sam ni prouzročil, tudi ne more reči, da bi temu bili krivi odborniki, nikakor ne. Neprilike, katere je predsednik imel in jih še ima, prihajajo menda od tiste strani, kjer naše delovanje ne dopada. A jaz imam dobro zavest, da delujem za blagor našega slovenskega šolstva, da se potegujem za pravice svojih sobratov! V tem svojem trudu pa mi dohaja obilo podpore od Vas, č. gospodje, i to me navdahuje, da ne omagam, da ne obupam. —

Bolj na drobno o delovanji in stanji našega društva Vam bota blagajnik in tajnik poročala; jaz si dovoljujem le toliko omenjati, da odbor gledé delovanja ni deržal križem rok, in da se je gledé blagajnice tudi po mogočnosti varčevalo. —

Predno prestopimo na dnevni red, dovoljujem si slavno gospodo na to opomniti, da se deržimo pri razgovorih parlamentarnega reda. Gospode govornike pa si dovoljujem na previdnost in mirnost pri svojih govorih opomniti. Utegnete mi sicer reči: Otrokom se taki nauki dajejo, a ne nam; toda jaz Vam reči moram, da se na nas pazi z bistrim očesom, in da nam ena sama neprevidna beseda veliko škodovati more. Glejmo, da se denašnji 2. občni zbor tako častno izverši, kakor lanski.

Nadjam se, da bote mojim dobro namenjenim besedam ubogali, in da mi bote Vi timveč zaupali, čim manj si mi drugod zaupa. Predno se začne zbor, naj Vas, dragi bratje, pri-serčno pozdravljam v imenu odbora in se Vam lepo zahvaljujem, da se niste daljne poti in velikih stroškov vstrašili, marveč na poziv odbora v precejšnjem številu zbrali. Hvala in slava Vam!

Še nekaj opravičnega. Gledali bomo, da se naš zbor vsaj ob eni uri konča, potem je skupni obed, pri katerem bo vsak jedel in pil, kar mu bode drago. Po skupnem obedu bode vsakega mikalo iti na sprehod, n. pr. na stari grad ali kam dru-

gam. Ob $1\frac{1}{2}$ 5. uri bi vabil vse gg. pevce k poskušnji. Ob 7. uri zvečer je potem beseda. Vstopnica je tudi za učitelje 30 kr; to je radi tega, da se pokrijejo mnogi stroški, katere ima društvo pri zboru in veselici. —

K sklepu še prosim, da se volita dva zapisatelja, da pišeta zapisnik o denašnjem zboru.

Kot zapisatelja sta bila na to izvoljena: G. Ant. Brezovnik, učitelj iz Fram, in g. Val. Jarc, učitelj v Št. Jurju na juž. železnici.

Za tim je prišlo na versto tajnikovo poročilo. Namesto odstopivšega tajnika g. Pernišeka, poročal je predsednik sledeče:

Tajnik poroča:

Pravih udov šteje društvo **72**, podpornih **13**, skupaj **85**. Naročnikov je bilo **445**. **3** osebam se je društveni organ zastonj pošiljal; **19** iztisov se je pošiljalo v zameno za druge liste. Za te liste je dobilo pa društvo nekaj povernjeno od ljutomerskih domoljubov. Društvo je marljivo delovalo; odbor je imel **3** odbore seje med letom in **2** shoda odbornikov, pri katerih ni bilo potrebno število odbornikov navzočih. Predstojništvo je prav pridno dopisovalo z odborniki in drugimi društveniki; tako so se tudi odborniki, ki so za list gradivo nabirali, mnogo trudili, in v ta namen mnogo pri pošti potrosili. Temu pa ni bilo v okom priti, ako se je hotelo, da je bil list z mnogoverstnim gradivom in raznimi novicami preskerbljen.

Ker ni nihče o tem poročilu ničesar dostavljal ali popravljal, čital je blagajnik, g. Kovačič svoje poročilo, ki se glasi:

Račun „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“

od 1. novembra 1874 do 1. oktobra 1875.

Dohodki:

1. Ostanek v blagajnici 1. novembra 1874	23 gld. 72 kr.
2. Naročnina, društvenina, prodani posamezni iztisi „Slov. učitelja“	566 „ — „
skupaj	589 gld. 72 kr.

Stroški:

1. Za tisk, papir, adrese, poštne marke in ekspedicijo „Slov. učitelja“	470 gld. — kr.
2. Odgovornemu uredniku in nagrada administratorju v Mariboru	25 „ — „
3. Za nekatere knjige in druge tiskovine	9 „ 40 „
4. Za pisanje adres in za papir l. 1874	3 „ 40 „
5. Za koleke	1 „ 50 „
6. Za papir v tem letu	3 „ 01 „
prenos	512 gld. 31 kr.

	prenos . . .	512 gld. 31 kr.
7. Za društveni štamplj	6 " 58 "	
8. Pošta za društvene korespondence in pri uredništvu "Slov. učitelja"	34 " 64 "	
9. Razni stroški (pri pravdi društvenega organa) pri odborovih sejah itd.	9 " 09 "	
	skupaj . . .	562 gld. 62 kr.

ostane v blagajnici 27 gld. 10 kr.

Opomba. Razen naročnine in društvenine, katere se je prejelo za lansko leto 124 gld., za letošnjo leto okoli 463 gld., imelo je društvo tudi pri inseratih nekoliko dohodkov, katere je pa, kakor tudi nekaj naročnine, tiskarna (Pajkova) prijemala, in pri nam poslanih računih v poštev jemala. Radi tega pri tem našem računu niso navedeni oni dohodki društva, katere je tiskarna na naš račun sprejela. Ta račun kaže sicer na dalje, da bi bilo društvo aktivno, da bi imelo celó 27 gld. gotovega denarja. Pregledovalci računa bodo pa videli, da znašajo računi tiskarne od 1. januarja 1875 z lanskim ostankom od 466 gld. 65 kr. skupaj 952 gld. 31 kr. med tem, ko je društvo z lanskim letom (334 gld. 99) vred tiskarni 806 gld. 37 kr. plačalo. Iz tega se tedaj razvidi, da ima društvo primanjklaj od blizo 100 gld. Temu nasproti pa kažejo knjige naročnikov, da je lanske in letošnje naročnine še okoli 800 gld. na dolgu. Za letošnje leto potrebovalo bi društvo še blizo 300 gld., da bi moglo vse svoje stroške plačati. Toraj je samo na naročnikih in društvenikih, da svojo dolžnost storé.

Na ta račun, kojega je g. predsednik še bolj na tanko razjasnjeval, ni nihče nič opomnil. Volili so se na to 3 pregledovalci računov, katerim se je ta račun z vsemi dokladi izročil.

Voljeni so bili: G. Dernjač, nadučitelj v Sevnici, g. Kunstič, učitelj v Sevnici in g. Kliné, učitelj v Pišécah.

(Dalje prih.)

Telovadba.

(Spisal Antonij Leban Mozirski.)

Gesund und frisch sein ist besser denn Gold, und ein gesunder Leib ist besser denn grosses Gut. Es ist kein Reichthum zu vergleichen einem gesunden Leibe. Jes. Sirach 30, 15.

Ker obstaja človek iz duše in telesa, mora človek tudi za telo skrbeti, kajti uže latinec pravi: „Mens sana in corpore sano!“ Za učenčevo zdravje lahko učitelj na več načinov skerbi. V prvo naj on učenca podučuje o človeškem telesu, kar se

uže prvo leto v kazavnem nauku zgodi. On naj opozoruje na naravne postavbe življenja, na prebavljivost in tečnost raznih jedij. — Učitelj naj mu kaže pota, po katerih se da ohraniti zdravje — in kako se da tudi zdravje popačiti. — Za zdravje svojih učencev seveda učitelj le takrat lahko skerbi, ako pozna zdravstvene razmere vseh učencev. — Posebno potrebno je, da učitelj gleda pri učencih na snago, obleko, perilo, roke, lase itd. — S tem pokaže učitelj, da mu je učenčevo zdravje zelo na srcu ležeče; da on le na to gleda, da bi otrokovo telo postalo dobro duševno orodje. — To učitelj posredovalno in neposredovalno najbolj doseže s svojim uplivom pri stariših, posebno tudi pri krajnih šolskih svetih in županstvih. N. pr. Ko zidajo novo šolsko poslopje, lahko učitelj dosta pripomore k učenčevemu zdravju. — On bi moral dobro vedeti kak material je za zidanje šole najbolj ugoden, kako debelo mora biti zidanje, kako visoka okna in na kateri strani morajo okna stati, da bi luč otrokovemu očesu ne škodovala, — kako naj bode šolska izba barvana, kje naj peč stoji itd. — To so reči, katere so za učenčevo zdravje jako važne. To mora učitelj znati. Imamo tudi take knjige v katerih to najdemo. N. pr. Dr. Lorinser: „die Gesundheitspflege in den Schulen“, Parow: „über die Nothwendigkeit einer Reform der Schultische“; Zwetz: „das Schulhaus und dessen innere Einrichtung“; Dr. Fahrner: „das Kind und der Schultisch“; Becker: „Luft und Bewegung zur Gesundheitspflege in Schulen“; Kress: „Medicinish-diätische Gesundheitslehre“; Sovet: „die physische Erziehung der Kinder“ u. s. w. Jedne ali druge omenjenih knjig bi moral učitelj dobro preštudirati, da bi v prihodnje ne ležal kamen na njegovem srcu, da je on kriv raznih bolezni, katere so se pri učencu pokazale. Dokler učitelj ne bode gledal na to, kako otroci pri pisanju in risanju sedé (ali ravno ali krivo), kako se šolska soba zrači, kako se peč kuri, koliko šolskih nalog imajo učenci izdelovati itd., tako dolgo se nema učitelj ponašati, da za učenčevo zdravje skerbi, da telovadbo v šoli goji; stoperv potem, ko je učitelj vse navedene reči pri učencih v red spravil, stoperv potem lahko telovadbo v šolo upelje. — Kakor znano, je telovadba obligaten predmet v narodnej šoli. O koristi telovadbe nij treba omenjati, kajti vsak pripoznava njeno korist. Da se tudi pri telovadbi učenec navadi na pokorščino, disciplino, red itd., je jasno. Saj pravi tudi Kloss: „Der Mensch nimmt erst Besitz von seinem Körper, wenn sein Wille alle seine Bewegungen vollständig und mit Schnelligkeit beherrscht“, in: „Der Turnunterricht ist nicht allein eine Disciplin des Körpers, sondern auch des Geistes.“ Pred leti so imeli telovadbo za „staatsgefährlich“, a minuli so oni časi, akopram se itak nabajajo še neki nazadnjaki, kateri menijo, da imata telovadec in vervolezec nekaj — identičnega. Naši otroci naj telovadijo, ne da bi po-

stali „telovadci“, ampak da bi postali na telesu krepki in zdravi, in — duh bi postal potem tudi krepkejši.

Omenjeni zmoti bode učitelj lahko v okom prišel, ako v pravem pomenu besede „pedagogično“ telovadbo v šoli goji — in zginila bode ta — sredovečna budalasta misel. Od leta do leta se to boljša in mi upamo, da bode v teku časa vse se na bolje obrnilo; — naj nam v to pomozi Bog in sreča junačka!

Učni načert telovadbe v narodnej šoli je vsakemu narodnemu učitelju znan; nahaja se v „Normal-Lehrpläne“, katere je izdal štajerski deželni šolski svet. Jaz menim, da naj se vsak učitelj po onih načertih ravna, ter naj prične z prostimi vajami; te naj goji v vseh razredih brez izjeme. — Poduk o telovadbi naj prične koj ko otrok v šolo stopi. — Otroci naj se pojmov: Obrat na desno in levo (Drehung nach rechts und links), pol obrata ($\frac{1}{2}$ Drehung), polni obrat (ganze Drehung) itd. dobro zavedajo. — V prvem in drugem razredu naj se gojijo le lahke proste vaje in igre; — stoperv v tretjem razredu naj prične sistematičen poduk v telovadbi, zadevajoč vsakojake vaje in ta poduk naj se goji do konca šolskega časa. — A naj se ne telovadi le v tistih v načertu odmerjenih urah na telovadišči, ampak naj se še posebno vsak dan, po vsakej posamezni uri nekaj prostih vaj izverši, da se v okom prijde slabim nasledkom dolgega sedenja v šoli, ter, da se tako učenčevo telo — okreпча. — Pri lepem vremenu naj se te vaje raji na prostem verše, da otroci zdravi zrak v pluća dobé. Proste četvert ure, katero navadno imamo mej drugo in tretjo uro, nemamo porabiti v ta namen, akopram se kedaj vporabiti da, ista bodi raji učencem odmerjena za počitek.

Telovadbo delimo:

- 1) V telovadbo v šolski sobi (Zimmerturnen).
- 2) V telovadbo na telovadišči.

Učitelj naj se ravna pri telovadbi v šoli po „Mönchu“ ali pa po „Zimovi knjigi. Telovadba v ljudskeji šoli.“ — In sicer potem ko detca uže popolnoma umeje pojme: „Glavna stoji (Grundstellung) itd., in so uže postale otrokova lastnina, se prične z lahkimi prostimi vajami po „Zimovi knjigi.“

V drugem razredu naj se ponavljajo lahke proste vaje in potem se lahko prične z lahkimi skupnimi ali sestavljenimi vajami z vednim ozirom na učni načert, izdan od deželnega šolskega sveta in Zimovo knjigo. V višjih oddelkih, kjer se nahaja detca, katera je uže 10 leto prestopila se vse vaje morajo bolj korektno izverševati.

(Konec prih.)

O varstvu živali.

(Pri okrajnem učiteljskem zboru 5. avgusta 1875. v Ptui govoril
Š. Štrenkelj, učitelj.)

I.

Vsakemu je znano, da smo v zdajnem času preveč z delom preobloženi, da bi jaz vse koticke preiskal in tako na tanko svojo nalogo rešil; zato si dovoljujem na kratko moje misli razodeti. Ako bi se pa morebiti pomanjkljivosti v mojem govoru nahajale, tedaj prosim častito gospodo, da mi nahajoče se pomanjkljivosti pregledati izvoli. Naloga moja je danes o varstvu ali brambi živali govoriti. „Poštenemu se smili vsaka žival, serce hudobnega pa je neusmiljeno!“

Istinito je, da vsako nježno, občutljivo serce razžali, ako v tolikih priložnostih vidi grozovito, nečloveško ravnanje z živalimi. Človek sliši tako rekoč v svojem notranji nek glas, ki mu kliče, kedar hoče živali kaj žalega storiti:

Pusti me, ne terpinči me! Kaj sem ti storila, saj tudi jaz živim, čutim bolečino, rada mirujem, zakaj me preganjaš? To je glas neme živali, katera je človeku v živež ali delo odločena, pa ne v terpinčenje. —

Poglejmo najpred našo domačo žival, ktere večkrat po dva, po tri in več hlapcev nadomestuje, in celo potreben živež za vso družino daje.

Ali poglejmo in premislimo tudi njeno stanje! Kako terpi večkrat po cele dni pri težkem delu glad in žejo, ali pa je pri vožnji preobložena, če na opak stopi, je že tepena. Večkrat se jo pusti na mrazu, na vročini ali v hlevu v vednem neredu, sili se jo vso ranjeno ali bolno k delu, pusti se jo vso potno v mrazu ali v veliki vročini pri kaki kerčmi brez vse postrežbe, med tem ko se njen gospodar krepčat podá. Tako delajo tudi neusmiljeno hlapci, ki živini svojo odločeno klajo odtergujò in rajše prodajajo; tega je večkrat gospodar kriv, ker mu žival ni na skerbi, ker ne hodi večkrat za njo gledat.

Ravno tako terpinčijo tudi mesarji živali, po vaseh in terjih teleta nakupujejo, jih terdo zvezujejo, na vozove naložujejo, jih celi den brez vode in hrane puščajo, glave jim z voza visijo, kerv jim zavre, razlije se po žilah, in s tem se meso pokvari, kar večkrat človeku na zdravji škoduje. Oj usmiljenost neskončna! — Da bi pač ljudje spoznali korist živali, gotovo bi drugače ravnali z njo! — Naj omenjam mej tisoč koristnimi živalimi, samo nekatere, kakor: kert, jež, ki kmetu več koristita, nego škodujeta, ali od ptic: senica, škerjanček, tašica, palček itd., ktere otroci večkrat samovoljno preganjajo ali lovè, in jih s terpinčenjem usmertujejo, s tem, da jih v zanjke, limanice, kletke lovijo, da se zadavijo ali od lakote pocepajo; raz-

dirajo jim gnjezda, terpinčijo mladiče takega plemena, ki niso škodljiva pri domačiji ali na polju. Še veliko več žalostnih skušenj mora človeka boleti, posebno, ako se take grozovitosti in brezčutnosti že pri mladini opazujejo, da ne govorim o odraslih ljudeh. Žalostno je to radi tega, ker ves trud in prizadevanje proti temu malo koristi, in ker so vsi ukazi in postave brez vspeha. Temu se bode le takrat v okom prišlo, ako bodo vsi faktorji, ki imajo v socijalnem življenji skrbeti, da se take surovosti odpravijo, skupaj sodelovali.

Te tri moči, katere naj bi druga drugo podpirale so: občina, družina in šola. — So pa tudi društva za živalsko varstvo; pa tudi one ne morejo zadostovati, ako bi se še tako razširila, ako imenovane moči ne sodelujejo. Ogledujmo si najprej sodelovanje občine. Vsi vemo, da tudi najboljše postave brez vspeha ostanejo, ako se ne izpolnjujejo. Ravno tako se godi z terpinčenjem živali. Naj bi posamezen človek še tako gorko si prizadeval, on bo gotovo le malo, večkrat pa tudi nobenega uspeha svojega truda pokazati ne zamogel, dokler se cela občina ž njim v enaki namen ne združi.

Občina, in pred vsem občinski odborniki so za to poklicani, da pazijo, da vsaki ud v občini, siromak kakor bogatin, mlad ali star, ne samo sam vse nepotrebno in hudobno terpinčenje živali zavaruje, ampak tudi druge po podučevanji, svarjenji in opominjevanji zadržuje od vsakega terpinčenja. Za tega del se naj zato sposoben, zastopen in marljiv predstojnik v občini voli. —

On ima pred vsem pomisliti, da kdor živali trpinči, po najkrajšem potu nemir v občini dela, in da kdor pevec gozdov in pokončevalce gosenic in červov ubija, ta bode skoro tudi občinsko blagostanje pomandral.

Predstojnik ima tudi skrbeti, da se ljudje, ki imajo domačo žival in družino na skrbi, v tej zadevi posvari ali kaznujejo. Ako so se prebivalci občine na to vse opozorili, spoznali bodo, kako škodljivo bi za občino bilo, ako bi se surovo in nepošteno obnašalo proti živali. Prepričal se bode sam, da je vsakega človeka dolžnost, živali potreben živež dati, njeno moč, ne preobložiti ali z delom prenapeti, in jo za delo nesposobno napraviti, ali je poškodovati in pri nji bolezní zakriviti. Prepričal se pa tudi bode, da je dolžnost, z živalijo pametno ravnati, pa tudi jej potreben počitek privoščiti.

II.

Ako otrok že v nježni mladosti pri starših, bratih, sestrah in poslih vidi, kako prizanesljivo oni z domačo živaljo delajo, kako skrbno jo hranijo in izrejajo, in kako se jej pri obilnejšem delu boljše polaga in ne preoblaga, ako opazuje otrok na svojih starših, kako 'kazni vreden bi bil tisti, ki bi neusmiljeno z ži-

vino ravnal; uči se že doma, kako je treba z živino ravnati, in že v mladosti pridobé nježna srca čutila do živali, ktera je skozi vso življenje spremljajo. Ne mislite si, draga gospoda, da jaz tu premeško, prenapeto ali preveliko občutljivost in ljubezen do živali terjam, kakor se pri nekterih vidi, da svojega psa ali mačko skoro rajše imajo, kakor sami sebe; to celo ne! Na vse to morejo starši napeljevati otroke.

Moja misel bi tedaj bila, od staršev terjati, da svojim otrokom v nježni mladosti že lep zgled dajejo in v njih neko sočutje do živali obudijo. Kako nepremišljeno delajo zategadelj tisti starši, kte-i vsako samovoljnost svojih ljubčkov spregledajo in dopuščajo, da živali trpinčijo. Navadno se reče: kakoršen je človek proti živalim, tako se obnaša tudi proti ljudem. Toraj je potrebno, da se že v mlada srca ta ljubezen, usmiljenost in občutljivost budi in vzreja. Kako nepremišljeno je od tistih staršev, kteri svojim otrokom dopuščajo, gujezda ptičjem razdirati ali mladiče jemati. Naj eden reče, kar hoče, taki starši in otroci se ne morejo opravičiti.

Ali bi se tukaj ne bi lahko podučili, da mladiči so ravno to, kar so otroci staršem, in starci so to, kar so starši svojim otrokom; — ravno tako za svoje skrbijo, in ako otroci umerjejo, starši žalujejo, tako tudi stari ptiči za svojim mladičem. — Nedolžna ptičica bi rada takega neusmiljenega človeka vprašala, ako bi znala govoriti: zakaj me preganjaš? zakaj mi moje mladiče v miru ne puščaš? zakaj me trpinčiš? Saj sem tudi jaz rada pri miru, in rada živim, potrebujem počitka, in čutim bolečine, kakor ti! Kdo bi pač mogel imeti tako trdo, kamnito srce, da bi teh nedolžnih stvarc ne pustil bi pri miru? In kaj pa bomo še od odraslih ljudi rekli, ki se ne sramujejo te sirotice mučiti? Kaj o tistih materah, ktere revne sirotice otrokom v roke dajejo, da jih vkončavajo in terpinčijo? — Kaj o tistih očetih, kteri svoje otroke mirno gledajo, kako hrabro pse, mačke in druge živali bijejo in se nad njihovim evilenjem razveseljujejo?

(Dalje prih.)

Podkladki za lego in verste pri lepopisji.

Uže v zadnjem listu smo govorili o teh podkladkih. Ker se pa nam ta učni pomoček prevažen zdi, ne moremo si kaj, da ne bi o tem še danes v posebnem spisu nekaj besedic spregovorili. Največ pa to storimo iz tega uzroka, ker smo denaš-njej številki tudi te podkladke priložili. *)

Dokler ni dete dosta krepko, treba ga je za roko voditi, da more hoditi, ali pa se mora dete prijemati ob klop, stol in zid, da ne pade. Pisanja je popolnem le tisti zmožen, kateri dela lepe in pravilne čerke, ki so tudi prav zvezane in ki imajo

*) Glej priloge.

pravo lego. K popolnosti pa je še treba, da se tudi na čist papir ravno piše. — Po naših šolah doseže se navadno samo prvo, t. j. pravilne čerke in lepo vezavo, na pravo lego se navadno toliko ne gleda in na to, da bi se otroci na čist papir vadili ravno pisati, se tudi ne pazi; kajti učitelji so tega mnjenja, da poslednje ni mogoče v narodni šoli doseči. A to ni res. V dobro urejeni šoli, zlasti večrazredni je mogoče v 6—8 letih vse doseči. Mogoče je doseči popolno dognano in čvrsto pisavo, t. j. da otrok piše precej hitro, da dela lepe in pravilne čerke v pravi in lepi zvezi med seboj, da ima pismo primerno lego, in da piše tudi na čist papir ravno in v enako naraznih verstah. To dvojje se doseže po marljivi korektni in dosledni rabi **podkladkov za lego in verste**. Tu priloženi 3 podkladki so: eden je samo za lego pri lepopisji. Ta naj se začinja rabiti z drugim šolskim letom. Učenci naj ga podkladajo pod listek v pisanki, na kateri pišejo. Polegne čerte, ki so 45° nagnjene, vidijo se skozi papir in učenec naj debele čerte vleče po njih, oziroma paralelno z njimi. Kedar se podkladek uporabljevati začne, začena naj se z lehkimi čerkami: i, n, m, u itd. Nadalje je eden podkladek (št. 2.) za lego in verste pri slovenskem lepopisji in eden (št. 3.) za lego in verste pri nemškem lepopisji. Kedar se ti podkladki (poslednja) rabijo (pri večjih učencih), morejo pisati v pisanke s popolno čistim papirjem. Ako učenci 2 leti take podkladke rabijo, navadijo se pisati enako pravilno tudi brez vseh teh podkladkov. Cena tem pokladkom je nizka, 1 knjiga (96 podkladkov) velja 40 kr. Dobivajo se v Pajk-ovi tiskarni v Mariboru, katero so učitelji nagovorili, da je te podkladke založila. Torej naj učitelji podkladke tudi kupujejo in za enako ceno med svoje učence razdeljujejo.

Novi učni načrti za enrazredne ljudske šole na Kranjskem.

(Govoril pri okrajni učiteljski konferenci 29. m. m. v Postojni Ivan Grebencec).

Dragi tovarši! Važna, za nas ljudske učitelje, sedaj najvažnejša stvar je, katera se do druge konference nikakor odložiti ne da in se tudi ne smé, katera pa danes — bog vé iz katerega vzroka — ni na dnevnem redu. Ta za nas tako važna stvar je po mojej misli vsakako pred kratkem nam došla, novi učni načrti, o katerih nekoliko spregovoriti naj mi slavna skupščina dovoli.

Prebravši nove učne načrte za enrazredne ljudske šole vskliknil sem kot Kristus na križu: „Oče odpusti jim, saj ne

vedó kaj delajo“ to namreč tisti, kateri so te načerte skovali. Poglejmo te načerte od treh strani; z ozirom na učitelje, na učence in na starše za šolo vgodnih otrok.

Novi učni načrti — govoril bom le o onih za enrazdne šole — naložili so nam 26 ur podučevanja na teden v vsakdanji šoli in vrh tega smo kranjski učitelji še tako srečni, da moramo še 6 ur na teden ponavljevalno šolo vzdržavati, vkup tedaj 32 ur na teden. 32 ur na teden podučevati, to je zahtevanje pretirano, zahtevanje, katero se iz pedagogičnih, kot zdravstvenih in tudi drugih ozirov nikakor izpeljati ne da.

Vprašam le, ali more učitelj pri tako ogromnem številu ur na teden, svoje dolžnosti natanko spolnjevati, ter tem pretiranim zahtevam zadostovati? — Ne, nikakor ne in naj bi imel tudi dvojna pluća in angeleško potrpežljivost, bilo bi še vse jedno tako zahtevanje pretirano — nedosegljivo. — Mislil si bode morda ta ali uni, temu pač ni mar ljudska izobrazenost, ker tako govori, a reči moram, da vsak tako misleči se zelo moti. Gotovo vsak naroden učitelj skrbi in se trudi, narod v vsakem oziru kolikor mogoče podučiti, da s časoma samostojen v materialnem kot duševnem stanu neodvisen od drugih postane, isto tako i tudi jaz. Al' konj pelje, kolikor more in osel nese, kar more, preobila peza oba okonča. Isto tako je pri vsakej stvari, tedaj tudi pri učiteljih, kajti naša pluća nikakor niso kovaški meh. — Od 8. do 11 $\frac{1}{2}$ do 12 ure naj bomo tedaj v šoli, od 12 do 1 naj nam bo odloženo za okrepčevanje želodca, od 1 do 4 pa zópet v šoli, in to dan na dan izvzemši četrtek popoldne. Ako hočemo mladino z vspehom podučevati, ter jo med podučevanjem mirno in pazljivo vzdržati, treba je poduk kolikor mogoče zanimiv in mikaven vrediti, v dosego tega pak treba se je za vsaki predmet posebej skrbno, prav skrbno pripravljati. In ako računimo za 6—7 urno podučevanje 1 $\frac{1}{2}$ ure pripravljanja, — kar gotovo ni veliko, znaša to na teden 9 ur in podučevanje 32 ur imamo tedaj skupaj 41 ur na teden. Ob 4 uri popoldne končano je tedaj podučevanje. Po 6—7 urnem delovanju utrujena so pluća, da se mi komaj govoriti ljubi, utrujen je duh, ter oba potrebujeta okrepčevalnega, dobrodejnega počitka in razvedrenja. Ali pa si tega privoščiti morem? Al' me ne čaka iz šole prišedšemu zopet vse polno dela?

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Ljubljane. 14. t. m. je imel odbor „Slovenskega učiteljskega društva“ sejo. Navzoči so bili gg.: Praprotnik, Stegnar, Tomšič, Močnik, Lapajne, Kuhar, Govekar, Borštnik. Za predsednika se izvoli za bodoče društveno leto g. Blaž. Kuhar, okrajni šolski svetovalec v okr. š. svetu ljubljanske okolice in učitelj pri Mariji devici v Polju; za podpred-

sednika je bil izbran g. Fr. Govekar, nadučitelj na Igu pri Ljubljani. (Ljubljanske učitelje so njih gosposke vedno po strani gledale, ako so bili na čelu, zato so se volili učitelji iz okolice). Tajnik in blagajnik ostane g. Močnik. Tisti dan je bila tudi odborova seja „Narodne šole.“ Predsednik je g. Stegnar, podpredsednik g. Praprotnik, tajnik in blagajnik g. Močnik.

Slovstvo.

(Profesorja Jesenka „Občni zemlepis za meščansko šole“) in 1. razred gimnazije in realke je kranjski deželni šolski svet predložil slavnemu c. kr. ministerstvu za nauk in bogočastje s strokovniškimi opombami. (Te strokovniške opombe so pa baje od glavnega učitelja Gariboldija, ki si je menda tudi to delo učenega profesorja s svojo znano strastjo kritikovati prederznil, da bi le ne zagledalo beli dan. Ur.)

(Dr. Močnikove računice) je g. Tomšič v Ljubljani tudi v slovenskem jeziku priredil tako, da bo zadostovalo novim učnim načertom.

(Haushaltungskunde) für die Volksschule von Ritter v. Hermann se imenuje knjižica, katera se more šteti med najboljše spise o gospodinjstvu. Dobiva se v društveni tiskarni (Vereinsbuchdruckerei) v Gradcu po 36 kr. (Pri priliki še kaj o tej knjižici spregovorimo. Ured.)

Šolske novice in drobtine.

(Novi šolski nadzorniki na Štajerskem). Naučno ministerstvo je imevalo za bodočo šletno dobo za okrajne šolske nadzornike sledeče gg.: za mariborsko mesto dr. Elšnika, ravnatelja učiteljsišča; za okraje: Ptuj, Rogatec, Ormuž, Ljutomer in Gorenja Radgona vadniškega učitelja v Mariboru Franja Hafnerja; za okraje: Celje (mesto in okolica), Laško, Sevnica, Brežice, Kozje, Šmarje in Konjice gimnazijskega profesorja v Celji Petra Končnika; za okraje: Slovenjgradec, Marnberg, Šoštanj, Gorenji Grad in Vransko narodnega učitelja v Lipnici Blaža Ambrožiča; za okraje: Bruck, Affenz, Mariazell, Mürrzusschlag, Kindberg, Leoben, Eisenerz in Mautern, je meščanski učitelj v Gradci Leopold Schubert; za okraje: Liezen, St. Gallen Rottenmann, Aussee, Gröbming, Irnding in Schladming, nadučitelj v Marija-Celji Karl Strahe; za okraje: Murau, Oberwölz, Neumarkt, Judenburg, Obdach, Knittelfeld, Oberzeiring, nadučitelj v Mürrzuschlagu, Anton Pastner; za okraje: graška okolica, Voitsberg, Frohnleiten, glavni učitelj v Gradci, Anton Spinner; za okraje: Feldbach, Fehring, Fürstenfeld, Kirchbach, Gleisdorf in Weiss, profesor realke v Gradci Ivan Schrotter; za okraje: Hardtberg, Friedberg, Pöllau, Vorau, in Birkfeld, narodni učitelj v Gradci France Proboscht; za okraje: Deutsch-Landsberg, Elbiswald, Stainz, Arnfels, Leibnitz in Wildon, glavni učitelj v Gradci Joče Lehmann.

(Učiteljska beseda) 5. oktobra v Celji bila je obiskovana od blizu 200 osob, učiteljev, domoljubov, šolskih prijateljev, dijakov, precej krasnih dam in družih. Gospodje učitelji so prav dobro peli, več pesem so radi tega morali ponavljati, in celjska godba, ki je sicer malo preglasna bila, je svirala mične melodije iz oper in slovanskih popevk. Bili ste tudi dve napitnici in sicer od g. Pernišeka na navzoča skladatelja, g. dr. Benjamin in Gustav Ipavice ter od g. Lapajna na navzoče šolske prijatelje in slovenske domoljube, kakor so gg.; dr. Kočvar, Kapus, Kavčič in dr.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) Občni zbor 5. oktobra v Celji je izvolil za predsednika g. Ivana Lapajna, nadučitelja v Ljutomeru. Drugi izvoljeni odborniki so gg.: A. Klanjšček, učitelj v Ljutomeru, Št. Kovačič, nadučitelj v Središči, J. Zinko, učitelj v Središči; Fr. Šijanec učitelj v Svetinjah; J. Miklošič, c. kr. učitelj v Mariboru; Fr. Jurkovič, učitelj v Šmarji; J. Ulčar, učitelj v Dobjem; Fr. Žolnir, učitelj v Vojniku; J. Cizelj, učitelj v Mozirji, J. Škoflek, nadučitelj na Vranskem; Jul. Flis, učitelj na Laškem; Iv. Kunšič, učitelj v Sevnici; I. Klinč, učitelj v Pišecah in J. Rajšp, nadučitelj pri sv. Jurju v Slovenskih goricah. — Novo izvoljeni odbor je imel zvečer 5. okt. v Celji svojo prvo sejo. Izvolil je za predsednika g. Škofleka, za blagajnika g. Kovačiča in za tajnika g. Klanjščeka. Gledé sodelovanja pri uređovanju društvenega organa se je sklenilo, da naj vsi odborniki marljivo spisujejo in nabirajo razne dopise in novice ter pošiljajo v tisk. Prihodnja odborova seja bode še le bodočo spomlad. — Kot pravi udje so pristopili gg.: A. Klanjšček in Ivan Mikelj, učitelja v Ljutomeru, J. Rajšp, nadučitelj pri sv. Jurju v Slov. goricah. Kot podporni ud se je pridružil p. n. g. dr. Benj. Ipavc v Gradci.

(V Gorici) se je 11. t. m. odperla prva razstava učil s primernim nagovorom deželnega š. n. nadzornika Klodiča. Razstava je po poročilih časnikov prav velika; mnogo učil je poslalo teržaško mesto, veliko je razpostavila kmetijska družba, svilarsko društvo, mesto goriško itd. Za razsojo učil ustanovili so se četrter odbori, pri katerih so poročevalci: dir. Rojakovič, Erjavec, Vodopivec, Marušič. — 12. t. m. se je odperla prva deželna učiteljska konferenca v navzočnosti mnogih učiteljev in drugih poslušalcev. Odločil glas pri konferenci imajo pa samo 3 okr. nadzorniki, direktor Rajakovič in pa 2 učitelja iz poedinih okrajev. Skupščino je odperl nadzornik Klodič z nemškim, slovenskim in laškim nagovorom in s živio-klicem na cesarja. Za podpredsednika je bil direktor Rajakovič imenovan. (Več o tem poročamo prihodnjič. Ur.)

(V kranjski deželni šolski svet) je za izpraznjeno mesto navsotoval ljubljanski škof — ustavovernega kanonika dr. Klotarja. Z ozirom na naš uvodni članek v zadnji številki pomenja to nasvetovanje za nas nekako to, kar izraža latinec z izrekom: nomen — omen.

(Kranjski deželni odbor) je zavrnil nekatere občine, ki so hotele v slovenske šole nemščino kot učni jezik vpeljati. Prav je storil; vsaj se celó v nijedni šoli ljubljanske okolice niti v nemščini kot predmetu ne podučuje, kar je „L. Sch.“ nedavno z nekako zamolčeno nevoljo poročala.

(V koroški deželni šolski svet) so poklicani: kanonik dr. Müller, protestantovski župnik Rolf, Schmued, direktor gimnazije ter Opl, direktor realke.

(Za zagrebško učiteljsiše), moško in žensko je vlada imenovala še tri moči, namreč tri učitelje iz narodnih in meščanskih šol, torej praktične može. A pri nas se na taka mesta postavljajo rajši mladi ljudje, ki so le na univerzo pokukali, kakor pa skušeni narodni učitelji.

(V Središči) je občinski odbor sklenil, da naj ondotni učitelji skozi 5 let korist uživajo od šolskega verta za svoj trud. Hvalovredno.

(Na ljubljanskem učiteljsiši) je v 1. letu 18, v 2. — 26 in v 3. — 25 kandidatov; v pripravljevalnom tečaju pa je 29 učencev, v 1. leto ženskega učiteljsiša se je vpisalo 40 kandidatinj.

(Na Primorskem) so zdaj trije pripravljevalni tečaji za učiteljske kandidate, namreč v Gorici, v Kobaridu in v Proseku.

(Pri okrajni učiteljski konferenci v Postojni) 18. m. m. so volili učitelji za svojega zastopnika v okrajni šolski svet g. Račiča, učitelja v Postojni.

(Novi okrajni š. nadzorniki na Koroškem:) Za celovško mesto: J. Palla, glavni učitelj; za celovško okolico: Quantschnigg, mešč. šole ravnatelj in Payer, upokoj. ravnatelj realke; za okraj Mohor: Buchacher, nadučitelj v Rottendorfu; za okraj Špital: Gritschacher,

nadučitelj v Greifenburgu; za okraj sv. Vid: Pöschl, ravnatelj v Celovcu in Unterwandling, vadniški učitelj; za okraj Beljak: Tronegger, nadučitelj v Beljaku in Valentinitisch, nadučitelj v Bistrici v Rožni dolini; za okraj Velikovec: Thorinek, nadučitelj v Prevalih; za okraj Wolfsberg: Gönitzner, nadučitelj v Wolfsbergu.

(Obrazci za šolsko rabo). Ker se v Gradci samo nemške šolske tiskovine dobivajo, založila je Pajkova tiskarna v Mariboru na nasvet nekaterih učiteljev tiskovine za šolsko rabo s slovenskim tekstom, in sicer sledeče: razrednica, cena ene knjigi (24 pol) 60 kr. zapisnik; cena knjigi 60 kr.; tednica, c. 60 kr.; šolska naznanila (s slovenskim in nemškim tekstom; cena knj. 60 kr.; opomni listi (za šolsko obiskovanje); cena 50 kr. Te tiskovine so lično tiskane in iz dobrega papirja ter zadostujejo tudi gledé predpisa ukazu štajerskega deželnega šolskega sveta. — Ti in vsi drugi šolski obrazci se pa dobivajo tudi pri J. Miliću v Ljubljani. Tu je mogoče dobiti tudi prav lično in močno ter okusno vezano šolko kroniko za 1 gld. 60 kr. V Miličevi tiskarni si dobiti naposled deželni šolski postavi za Kranjsko od 29. aprila 1873.)*

(V začetku novega šolskega leta) se dovoljujemo gg. učitelje opozorovati na slovenske šolske knjižice, spisane od naših šolskih pisateljev, n. pr. Prapotnikova slovnica in spise, Lapajnetovo geometrija, fizika, prirodopis, pripovedi iz zgodovine Štajerske; Tomšičev kazalni nauk, globus s slovenskim tekstom i. t. d. Vse te knjige se morejo pri bukvarjih dobiti. — Tudi na pisanke s slovenskimi napisi, ki so v primeri z drugimi jako po ceni, naj se ne pozabi.

(Smešnici.) „Deutsche Zeitung“ je imela 3. oktobra t. l. dopis iz Ljubljane, v katerem se pravi, da so mladostovski učitelji pri zadnjem shodu na spodnjem Štajerji sklenili, bodoči zbor — v Celovcu obhajati. — Listič „Cillier Anzeiger“ ki je „unicum“ med časopisi, je naš zbor v Celji obznanil tako-le: „Am 5. Oktober findet eine allgemeine (!) Volksschullehrerversammlung für die untersteierischen (!) Lehrer statt, bei welcher verschiedene faktisch pädagogische Fragen zur Verhandlung kommen.“ Iz takega lista Celjani svojo modrost serkajo.

(Javna zahvala.) Za pripomoč pri osnovanji „učiteljske besede“ v Celji so darovali gg.: dr. Kočevar in Fr. Kapus v Celji, vsak 5 gld.; Iv. Žuža v Grižah 5 gld., Šentak na Vranskem 5 gld., Oset na Vranskem 2 gld.; dr. Geršak v Ormuži 5 gld.; prof. Pajk v Mariboru 3 gld.; dr. Petrovar, Perc, Pirnat, Jesih in Vertnik v Ormuži po 1 gld.; ormuškega okrajja učitelji: Sijanec, Žinko, Štrenkelj, Repič in Kosi po 1 gld.; Kovačič 2 gld. Vsim tim gospodom in vsem obiskovalcem in sodelovalcem, posebno pa pevovodji, g. Škofleku, izrekamo priserčno zahvalo. Hvala tudi g. Drexler-ju, bukvarji v Celji, ki je gg. učiteljem pri besedi daroval vsakemu po en iztis knjige „Cilli und Umgebung“.

Odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

(Popravek.) Na konci naslova pri uvodnem članku v zadnji št. „Slov. učitelja“ ne bi smel stati vprašaj; to je tiskarna pomota.

(Vabilo.) Učiteljsko društvo za okraje: Kozje, Sevnico in Brežice bo imelo 4. novembra shod v Brežicah. Dnevni red: 1) Prečitavanje zapisnika. 2) Poročilo o delovanju Kozje-Sevnico-Brežiškega učiteljskega društva v pretečenem letu 1874/75. 3) Poročilo blagajnika. 4) Prednašanja: a) o vinoreji (g. Kokot), b) o zgodovini Slovencev (g. Kunstič), c) o fiziki (g. Poljanec), d) o geometriji (g. Ornik). 5) Poročilo komiteja, v presojo pisank izvoljenega. 6) Poročilo delegata o zborovanju štaj. „Lehrerbunda“ dne 15. in 16. septembra v Mariboru. 7) Volitev novega odbora. Ker pred marcem 1876 društvenega zbora ne bo, torej je k prihodnjemu zboru želeli obilne udeležitve in vstrajanja, da se celi dnevni red reši. Odbor.

*) Opozorujemo pa tudi na denašnji inserat „društvene tiskarne“ v Gradci. Ured.

(Celjsko učiteljsko društvo), h kateremu se vsi udje vljudno vabijo, zboruje 4. novembra. Odbor.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Podučiteljski službi na Vranskem s 480 (360) in v Pletrovčah, s 460 (400) gld. in stan. do 30. okt. na kr. š. svet. Podučiteljska služba v Rajhenburgu s 480 (360) do 30. okt. na k. š. sv.

Na Kranjskem: Učiteljska služba v Ribnici s 400 gld. do 10. novembra na krajni šolski svet. Učiteljska služba v Loki s 500, oziroma 400 gld., do 30. oktobra na kr. š. svet. Učiteljska služba v Radčah na Gorenj., s 400 gld. in st. do 20. okr. na kr. š. svet. Učiteljska služba v Černomlji, s 400 (oziroma 500 gld. z n. letom) do 25. okt. na kr. š. svet.

Na Goriskem: Nadučiteljska (s 700 in stan.) in učiteljska (s 500 gld.) v Boveu, ter učiteljska služba v Livku s 400 gld. do 25. oktobra na kr. š. svet.

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Štajerskem: Gospodični Liza in Marija Triller (kand. iz ljub. učiteljšča) ste dobili z. mesti na zgornjem Štajerskem; gospodična Schott (iz ljublj. uč.) z. učiteljica v Scheiflingu na zg. Št.; g. Alojzi Sernee (iz Ptuja), nadučitelj pri sv. Jožefa (Brunndorf) pri Mariboru. G. Josip Robič, učitelj v Ptujem, g. Rupnik (iz Koroškega), učitelj v Svetinjah pri Celji, g. Matko zač. učitelj v Rajhenburgu, g. Staufer in g. Žvokelj (ljublj. kand.) zač. učitelja v Trbovljah.

Na Primorskem: Gospodična Moro (kandidatinja ljublj.), učiteljica na nemški dekliški šoli v Trstu.

Hiermit erlauben wir uns, auf unsern Verlag von

Schuldrucksorten

ergebenst aufmerksam zu machen. Wir liefern dieselben zu nachstehenden billigen Preisen:

Form. A. Schul-Matrik. Kopf- und Einstossbogen	à Buch	40 kr.
" B. Catalog	dto. dto.	" " 40 "
" C. Classenbuch	dto. dto.	" " 40 "
" D. Ausweis über die Schulversäumnisse	"	" " 40 "
" G. Entlassungsbuch, Kopf- und Einstossbogen	"	" " 40 "
" J. Schulnachrichten, 4 à Bogen	"	" " 50 "
" K. Aufforderung zum Schulbesuch, 4 à Bogen	"	" " 40 "
" L	zur Zahlung 4 "	" " 40 "
Wochenbuch, Kopf- und Einstossbogen	"	" " 50 "
dto. slov.-deutsch	dto.	" " 50 "
Uebersicht der schulpflichtigen Kinder	"	" " 40 "
Quittungen für Lehrer-Gehalte, 2 à Bogen	"	" " 50 "

Muster versenden wir gratis, doch nur auf Verlangen.

In unserem Verlage erschien Anfang September 1875:

Haushaltungskunde für Volksschulen von J. Ritter von Hermann, k. k. Schulrath 8°. 132 Seiten in Umschlag broschirt. Preis 36 kr.

Zu geneigten Bestellungen empfiehlt sich Hochachtungsvoll

Die Vereinsbuchdruckerei
Graz, Albrechtgasse Nr. 5.

Založena dela.

Založba Karol Winiker-ja,

bukvarja v Bernu,
Ferdinandove ulice

št. 3.

in pisanske

V založbi podpisane knjigotržnice so prišle vsled izražene želje mnogih gospodov šolskih predstojnikov in učiteljev že v nemškem in českem jeziku popred izdane načertane pisanke zdaj tudi s **slovenskimi napisi** na svitlo, in sicer:

- Št. 1. Pisanka za nemško lepopisje (9 verst, široko dvojnato načertanih.)
- Št. 2. Pisanka za slovensko lepopisje (8 verst, široko dvojnato načertanih.)
- Št. 3. Pisanka za slovensko pravopisje (12 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka oblika v četverki.)
- Št. 4. Pisanka za nemško pravopisje (14 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka četverka.)
- Št. 5. Pisanka za pravopisje in spisje (14 verst, s prostimi črtami; visoka četverka.)
- Št. 6. Računska pisanka (kvadrati, visoka četverka.)

Navedene pisanke, ki so narejene iz dobro limanega papirja, so vpeljane v nemškem in českem jeziku v mnogih šolah in zadostujejo v vsakem obziru ukazom slavnih gospodsk, in podpisana knjigoteržnica je pripravljena, željam p. n. gospodov kupovalcev v vsakem obziru vstrežati.

Cena pisank je za eno rizmo = 240 kosov 2 gld. 80 kr. av. v. netto v gotovem denarji, in posamezne številke se tudi na dalje na ogled pošiljajo.

Tudi je v podpisani zalogi na svitlo prišlo:

Prvi nauk v lepo- in hitropisji. Nemško sestavil in pisal Jožef Pokorny, poslovenil Anton Lézar. Sešitek 1.—12. à 2 kr. pr. Riess 4 fl. 80 kr. netto 3 fl. 15 kr. Karteln zu Prüfungsschriften mit blauen Linien und Randverzierung in 4° a. Briefpapier à 1 kr., 100 St. 75 kr. n. Lézar Ant., Liturgika ali sveti obredi pri vnanji službi božji. Za gimnazialno, realno, in sploh odraslo mladost. 1863. 1 fl.

Naročila naj se franko pošiljajo na

Karol Winiker-jevo

založnico in prodajalnico knjig v Bernu (Brünn)
Ferdinandove ulice št. 3.